

Nádás Pál: "A paralimpiai sportmozgalom volt a szerelmem"

BELPOLITIKA

+

szerző

CSENDES-ERDEI EMESE

olvasási idő

6 PERC

megjelent

2023.05.15. 16:30

„Elmondhatom magamról, hogy szerencsés csillagzat alatt születtem” – így summázza 75 évesen eddigi életét a budapesti Mozgásjavító Iskola volt igazgatója, a magyar paralimpiai mozgalom társalapítója, Nádás Péter író öccse, aki testvérkapcsolatukról, valamint korai árvaságáról és nevelőotthoni tapasztalatairól is beszél. HVG-portré.

HVG: Azt már tudjuk bátyja Világló részletek című könyvéből, hogy önt idegesítő gyerekként látta. Ön hogyan emlékszik vissza arra a pár évre, amit együtt töltöttek?

Nádás Pál: Vannak olyan fényképeink, amelyeken Péter engem a Pozsonyi úton babakocsiban tologat, olyan is van, ahol együtt vagyunk mind a négyen a szüleinkkel, de onnantól kezdve, hogy felköltöztünk a Svábhegyre, már nem születtek ilyen fényképek. Sokat voltunk egyedül. Hat év van közöttünk, ami nagyon sok idő. A feladat, amit ő megkapott – nevezetesen, hogy egyedül gondoskodjon rólam a szüleink távollétében –, nem gyereknek való. Biztosan teher voltam számára, de ma, felnőtt fejjel tudom, hogy nagyon vigyázott rám.

HVG: Milyen most a viszonyuk?

N. P.: Szerintem jó, szerető testvéri kapcsolatban vagyunk. Nem ülünk egymás nyakán, de ha fontos és szükséges, azonnal ott vagyunk egymásnak. Nemcsak testvérként vagyok büszke rá, hanem azért, ahogyan gondolkodik a világról.

Mindketten figyelemmel követtük, és ma is követjük a másik munkáját. Olvastam a könyveit, ő meg megnézte az általam vezetett iskolát. Ha bajban voltam, mindig rohantam hozzá a jó tanácsaiért. Öregségünkre a fizimiskánk is nagyon elkezdett egymásra hasonlítani.

HVG: A szülei halála után a nagynénje, Aranyossi Magda gyámsága alá került, de Péterrel ellentétben önt nem fogadta az otthonába, Soponyára küldte gyermekotthonba. Miért?

N. P.: Gondolom, akkor már túl öreg volt ahhoz, hogy velem is foglalkozzon. Problémás gyerek voltam, nem tanultam jól, ellentétben Péterrel, aki szorgalmas volt. Úton a soponyai otthon felé végig azt mondogatták nekem a Trabantban, hogy: „Palika, te itt nagyon jól fogod magad érezni, mert ez a gyerekek városa.”

HVG: Az ötvenes évek végén milyen volt egy gyermekotthon?

N. P.: Végül is szerettem a soponyai és a szegedi intézetben lenni. Nagy hodályok, emeletes ágyak, 25–30 gyerek volt egy szobában. Óriási park és kert is a birodalmunkhoz tartozott. A rokonaim beosztották egymás között a havi egyszeri látogatásokat. Csomagot hoztak, aminek a tartalma hamar elfogyott, mert nem minden gyerekhez jöttek látogatók. Péterrel nagyokat sétáltunk a volt Zichy-kastély parkjában, beszélgettünk, közben tanított fényképezni. A gyermekotthoni évek jó és rossz emlékei a felnőttkori pályám meghatározó inspirációi lettek. Előfordult, hogy az éjszaka közepén berontott a nevelőtanár, és kidobálta az ablakon a ruháinkat, ha nem voltak szépen összehajtva, mehettünk ki a hidegbe összeszedni. A szegedi otthonban meg „kimenőelvonásos helytállással” büntettek minket, amiért például színesre festettük a ruháinkat.

Nádás Pál

Reviczky Zsolt

HVG: Mit jelentett a „kimenőelvonásos helytállás”?

N. P.: Kemény fizikai munkát, és a szabadidő megvonását. Azért is ilyen büntetés járt, ha valaki nem azzal a partnerrel randevúzott, akire az udvarlási engedélyt kérte. A hűtlen vagy csapodár fél lebukása esetén az udvarlási engedély visszavonása mellé büntetésre számíthatott. Ezek a nagy gyermekközösség előtti megszégyenítéssel jártak. Rosszabb volt, mint a büntetettek közösségében fizikai munkát végezni.

HVG: Hogyan indult el az önálló, felnőtt élete?

N. P.: Mivel nem voltam jó tanuló, választhattam, hogy dísznövénykertésznek vagy zöldségkertésznek tanuljak, a dísznövény szebb szónak tűnt. 17 éves koromtól Magda nagynénémmel kettesben a Váci útra költöztünk, és a budatétényi Kertészeti Kutató Intézetben, kertész szakmunkásként kezdtem dolgozni.

HVG: Később a Svábhegyen a Gyöngyvirág utcai tankertbe került szakoktatónak, ahol mozgássérült gyerekeket tanított. Abban a kertben játszott még gyerekként?

N. P.: Mindennap láttam azt a házat, ahol még a szüleimmal és a nagyszüleimmal is éltünk. A kertészeti iskola akkori vezetője egy nap megkérdezte, nem vinném-e le a Rudas uszodába a gyerekeket. Ott találkoztam először láb nélküli emberekkel, ott láttam először olyat, hogy valaki a kezén jár és nem a lábán, a medence partján ott

sorakoztak a lecsatolt művétagok. Döbbenet volt számomra. Az úszásoktató megkérdezte tőlem, nem segítenék-e neki. Ami ott lejátszott bennem, az határozta meg a későbbi pályámat. A mozgáskorlátozott fiatalok minden szombat este ott gyülekeztek, nem feltétlenül azért, hogy úszni tanuljanak, hanem ott alakult ki az első szabadon szerveződő sorstársi közösség.

HVG: „Az öcsém úgy lépett be a teremtsbe, hogy mindennek örüljön” – írja önről a bátyja. Valóban érezni ön körül az állandó derűt.

N. P.: Akkor is örültem az életemnek, amikor járógépet hordtam. Nem azért vártam, hogy levegyék, mert nem szerettem ezzel együtt élni, hanem azért, hogy a benne lévő fémekből igazi kardot csinálhassunk a játékainkhoz. Mindig előre akartam menni.

HVG: Melyik szakmai eredményére a legbüszkébb?

N. P.: Megadatott, hogy két olyan akadálymentes iskolát hozhassak létre, ami a mai napig mintaként szolgál. Büszke vagyok arra is, hogy a magyar mozgáskorlátozottak sportéletében tevékenykedtem. És ameddig a pénz és a politika el nem uralkodott a rendszereken, addig az iskola volt a munkám, a paralimpiai sportmozgalom a szerelmem.

Nádas Pál gyógypedagógus „Elmondhatom magamról, hogy szerencsés csillagzat alatt születtem” – így summázza 75 évesen eddigi életét a budapesti Mozgásjavító Iskola volt igazgatója, a magyar paralimpiai mozgalom társalapítója, Nádas Péter író öccse. A Pozsonyi útra született, anyja a háború előtt tisztviselő, apja telefonműszerész volt, 1945 után felívelt a karrierjük, az apa a távközlésben, az anya a nőmozgalomban dolgozott. „Csak arra emlékszem, hogy a szüleink nincsenek otthon, Péterrel és idős nagyszüleimmel vagyok.” Gyermekként egy ideig csak járógép segítségével tudott járni. Még óvodás volt, amikor az anyja rákban meghalt, az apja megroppant a gyászban, és három évvel később öngyilkos lett. „Szörnyű időszak volt, de nem kell túldimenzionálni a dolgot, végül is felnőttem.” A tragédiát követően a Soponyai Gyermekvárosba került. „Akkor még azonnal meg akartam volna szökni, de mivel tízévesen azt sem tudtam, hogy az országon belül pontosan hol vagyok, nem kíséreltem meg.” Jó jegyek hiányában dísznövénykertésznek tanult, később estin leérettségizett, majd gyógypedagógusi, testnevelő tanári, közoktatási vezetői képzettséget is szerzett. A Mozgásjavítóba először, mint kertészeti szakoktató került, később gyermekfelügyelő és nevelőtanár, 1987-től 25 évig igazgató lett, amit KorKép című tanulmánykötetében örökített meg. A hetvenes évek közepétől aktív résztvevőjévé vált a mozgáskorlátozottak sportmozgalmának. Az ő kezdeményezésére alapították meg a Magyar Paralimpiai Bizottságot, amelynek 2001 és 2007 között elnöke volt.

Épületgépész feleségével és nagyobbik lányukkal Solymáron él. Szabadidejében levéltárba jár kutatni, ő szerkesztette és írta – Árnyékban született csillagok címmel – a hazai és nemzetközi paralimpia-történeti tanulmánykötetet.

Borítókép: Nádas Pál / Fotó: Reviczky Zsolt